

**NUOSTOLIŲ, KURIUOS PATYRĖ ŪKINIŲ
GYVŪNŲ SAVININKAI, VYKDYDAMI
GYVŪNŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ ŽIDINIŲ
LIKVIDAVIMO IR (AR) PREVENCIJOS
PRIEMONES, TAIP PAT SALMONELIOZĖS
VALSTYBINĖS PROGRAMOS PRIEMONES,
KOMPENSAVIMAS**

Paukščių gripas, afrikinis kiaulių maras, snukio ir nagų bei mėlynojo liežuvio ligos Lietuvoje kelia vis didesnę grėsmę. Virusinės, greitai plintančios ligos sukelia didelių nuostolių ne tik ūkininkams, bet ir valstybei, tad norint išvengti jų plitimo, būtina laikytis visų saugos priemonių.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA**

**Žemės ūkio ministerija gyvulių savininkams
kompensuoja iki 100 proc. patirtų nuostolių.**

TIKSLAS – kompensuoti nuostolius, kuriuos patiria ūkinių gyvūnų savininkai, vykdydami gyvūnų užkrečiamųjų ligų (afrikinio kiaulių maro, paukščių gripo, snukio ir nagų ligos, mėlynojo liežuvio, Njukaslio ligos ir kt.), židinių likvidavimo ir (ar) šių ligų prevencijos priemones, taip pat salmoneliozės valstybinės programos vištų dedeklių populiacijoje priemones.

Teisę į nuostolių kompensavimą turi:

- ūkinių gyvūnų savininkas – fizinis arba juridinis asmuo, kuriam ūkiniai gyvūnai priklauso nuosavybės teise;
- jeigu vykdo pirminę žemės ūkio gamybą;
- jeigu nėra sunkumų patirianti įmonė, išskyrus tai, kai įrodoma, kad sunkumų atsirado dėl gyvūnų užkrečiamosios ligos;
- jeigu apie ligos protrūkį buvo pranešta Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (VMVT), o VMVT pranešė Žemės ūkio ministerijai;
- kompensuojama tik už tuos ūkinius gyvūnus, kurie nugaišo, buvo paskersti ar nugaišinti, naikinant gyvūnų užkrečiamosios ligos židinį;
- kompensuojama tik už ūkinius gyvūnus, užregistruotus Ūkinių gyvūnų registre.

IŠMOKOS

Likviduojant gyvūnų užkrečiamosios ligos židinį, vykdant skubias priemones, iki 100 proc. atlyginami nuostoliai už:

- ☼ sunaikintus ūkinius gyvūnus (vidutine rinkos verte, buvusia prieš mėnesį prieš pasireiškiant užkrečiamajai ligai);
- ☼ sunaikintus gyvūninius produktus – mėsą, pieną, kiaušinius;
- ☼ sunaikintus pašarus, lesalus, pašarines žaliavas;
- ☼ atliktą ūkių ir įrangos valymą, dezinfekciją ir dezinfekciją;
- ☼ ūkinių gyvūnų gaišinimą;
- ☼ nugaišusių ar nugaišintų ūkinių gyvūnų ar jų dalių transportavimą iki užkasimo (laidojimo) ar sunaikinimo vietos ir už nugaišintų ar nužudytų ūkinių gyvūnų sunaikinimą (užkasant arba sudeginant ne šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo įmonėje);
- ☼ užkrėstų pašarų transportavimą iki sunaikinimo vietos ir sunaikinimą.

Nuostoliai apskaičiuojami vadovaujantis žemės ūkio ministro įsakymu patvirtinta Nuostolių, kuriuos patyrė gyvūnų savininkai, vykdydami gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių likvidavimo ir (ar) prevencijos priemones, taip pat salmoneliozės valstybinės programos priemones, apskaičiavimo metodika. Skaičiuojant nuostolius minusuojamos iš draudimo įmonių gautos draudimo išmokos ir nepatirtos įprastos išlaidos.

Ūkinių gyvūnų savininkai dėl nuostolių atlyginimo ne vėliau kaip per vienus metus nuo oficialaus VMVT patvirtinimo apie ligos židinio likvidavimo dienos, arba nuo prevencijos priemonių įvykdymo buferinėje zonoje dienos, arba nuo VMVT patvirtinimo, kad ūkinių gyvūnų savininkas įvykdė salmoneliozės valstybinės programos priemones, turi kreiptis į savivaldybių komisijas ir pateikti žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintame Nuostolių, kuriuos patyrė ūkinių gyvūnų savininkai, vykdydami gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių likvidavimo ir (ar) prevencijos priemones, taip pat salmoneliozės valstybinės programos priemones, kompensavimo tvarkos apraše nurodytus dokumentus.

Nuostoliai gali būti ir nekompensuojami, jeigu:

- ❁ ligą sukėlė tyčiniai ūkinių gyvūnų savininkų veiksmai, t. y., jei savininkai savo veiksmais ar neveikimu prisidėjo prie gyvūnų užkrečiamosios ligos sukėlimo ar išplitimo arba trukdė VMVT ar kitų kompetentingų institucijų ir tarnybų veiklai vykdamy gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių likvidavimo ir (ar) prevencijos priemones;
- ❁ ūkinio gyvūno savininkas nesilaikė biologinio saugumo priemonių reikalavimų ir dėl to per paskutinius vienus metus ūkinio gyvūno savininkas yra baustas administracine tvarka.

KAIP SAUGOTI ŪKIUS

Rekomendacijos paukštininkystės ūkiams:

- paukštininkystės ūkis turi būti įrengtas taip, kad į jį negalėtų nekontroliuojami patekti pašaliniai asmenys, transporto priemonės, laukiniai, šešėimininkiai ir kiti gyvūnai;
- ūkio teritorija turi būti nuolat tvarkoma, joje auganti žolė – šienaujama;
- prieš įvažiavimą į paukštininkystės ūkio teritoriją turi būti užtikrinta visų įvažiuojančių transporto priemonių dezinfekcija;
- pastatai ir patalpos, kuriose laikomi lesalai, turi būti sukonstruotos ir įrengtos taip, kad į jas negalėtų patekti laukiniai paukščiai ir graužikai, jos turi atitikti ir kitų pašarų laikymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus;
- ūkyje privalu registruoti informaciją apie paukščių gaišimą, vandens bei pašarų suvartojimą, kad būtų galima anksti nustatyti ligą ir sustabdyti užkrato plitimą į kitas teritorijas.

Rekomendacijos mažiems naminių paukščių ūkiams:

- pavasarinės ir rudeninės paukščių migracijos metu (kovo–balandžio ir rugsėjo–spalio mėn.) laikyti naminius paukščius uždaroje patalpose arba aptvaruose su stoginėmis, apsaugančiomis nuo kontakto su laukiniais migruojančiais paukščiais;
- naminiams paukščiams skirtą pašarą laikyti taip, kad jis būtų apsaugotas nuo laukinių paukščių, graužikų ir kitų gyvūnų, galinčių mechaniškai pernešti virusą;
- nenaudoti naminių paukščių girdymui atvirų vandens telkinių vandens;
- namines žąsis ir antis laikyti atskirai nuo kitų naminių paukščių;
- nesilankyti kitose paukščių laikymo vietose, vengti tiesioginio kontakto su laukiniais paukščiais.

Kaip išvengti mėlynojo liežuvio ligos patekimo į ūkį:

- į ūkį įsivežti tik sveikus gyvulius;
- užtikrinti gyvulių transporto valymą ir dezinfekciją;
- naujai įvežtus į ūkį gyvulius, jei įmanoma, laikyti atskirai bent 21 dieną, stebėti jų sveikatos būklę;

- naudoti vabzdžius atbaidančias priemones, laiku šalinti mėšlą;
- įtarus užkrečiamąją ligą, jei įmanoma, atskirti sergančius gyvulius nuo kitų, neišvežti ūkinių gyvūnų ir jų produktų iš laikymo vietos.

SVARBU: mėlynojo liežuvio liga žmonėms nepavojinga.

Kaip išvengti snukio ir nagų ligos patekimo į ūkį:

- vengti kontaktų su naminiiais ir laukiniais gyvūnais;
- vengti lankytis gyvūnų turguose ir ūkiuose;
- vengti kontaktų su paviršiais, suterštais gyvūnų išmatomis;
- laikytis asmeninės higienos ir dažnai plauti rankas.

Pastebėjus snukio ir nagų ligos ar panašių gyvūno sveikatos pakitimų, nedelsiant pranešti veterinarijos gydytojui. Laikantiems šiai ligai imlius gyvūnus gyventojams ar juos prižiūrintiems asmenims nesilankyti kitose fermose, ūkiuose, sodybose.

SVARBU: snukio ir nagų liga žmogui yra nepavojinga. Tik labai retais atvejais, po tiesioginio kontakto su sergančiu gyvuliu, žmogui gali pasireikšti lengvi peršalimo simptomai.

Kaip išvengti afrikinio kiaulių maro patekimo į ūkį

Pagrindiniai reikalavimai kiaulių augintojams:

- draudžiama kiaules šerti maisto atliekomis;
- privaloma kiaules laikyti atskirtas nuo kitų laikomų gyvūnų;
- ūkyje ir aplink jį įrengti vabzdžių, graužikų ir kitų ligos užkrato pernešėjų kontrolės priemones; naudoti tinkamas dezinfekavimo priemones prie ūkio įėjimų ir išėjimų;
- asmenys, įeidami į ūkį, kuriame kiaulės laikomos savo reikmėms, privalo persirengti, persiauti batus, nuolat dezinfekuoti rankas, laikytis asmens higienos, lygiai taip pat ir išeidami iš ūkio;
- neleisti pašaliniais asmenimis lankytis kiaulių laikymo vietoje.

SVARBU: afrikinis kiaulių maras yra žmonėms nepavojinga liga.

Daugiau informacijos www.zum.lrv.lt, www.vmvt.lt, www.nma.lrv.lt